

ÖZELLEŞTİRME ELEŞTİRİLERİNİN ELEŞTİRİSİ

Aydınlık Dergisi, 20 Şubat 2005

Yıldırım Koç

Günümüzde işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin öncelikli görevlerinden biri özelleştirmeye karşı mücadele etmektir. 19 Ocak 2005 tarihinden beri devam eden SEKA İzmit direnişi bu niteliktedir. TEKEL işyerlerindeki direnişler ve TEKEL işçilerinin miting, gösteri ve diğer eylemleri bu kapsamdadır. SSK sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığı'na devredilmesi, sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesinin önemli adımlarından biridir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılması ve görevlerinin il özel idarelerine devredilmesi, köye yönelik hizmetlerde özelleştirmenin parçasıdır.

Ancak, özelleştirmeye yönelik eleştirilerde gözden kaçan önemli noktalar vardır.

Özelleştirme eleştirilerinin bir bölümü, bunun işçilerin işten çıkarılmasına ve/veya sendikasızlaştırılmasına yol açacağı ile sınırlı. Bu eleştirileri susturmak için, işten çıkarılan işçilere ek bazı ödemeler yapılması veya işte çıkarılanların çok düşük ücretlerle başka kamu kurum veya kuruluşlarına yerleştirilmesi yetiyor. Nitekim hükümetlerin tavrı genellikle bu doğrultuda oldu ve eleştirileri bunlarla sınırlı olanları etkisizleştirdiler.

Özelleştirme eleştirilerinin ikinci aşaması, bu uygulamanın işçi açısından yaratacağı sakıncalara ek olarak, "yağma-talan-peşkeş" vurgusunun eklenmesidir. Bugüne kadar kamuoyunun en fazla dikkat ettiği nokta bu oldu. Satılan işyerlerinin ucuza gittiği, stoklardaki malların fiyatının bile işletmenin bütününe satış fiyatını aştığı, fabrikanın arsasının çok değerli olduğu gibi eleştiriler, kitle iletişim organlarında da yer aldı. Sümerbank Bursa Merinos Fabrikası'nın arsasına ilişkin bilgiler hatırlardadır. Ayrıca, iktidardaki partilerin yandaşlarına çok ucuza devredilen işletmeler de tepki çekti. Ancak, buradaki vurgu, kamu malının devredilmesine değil, devir fiyatıydı.

Özelleştirme eleştirilerinin üçüncü aşaması, bu uygulamanın sosyal devlete vereceği zarara vurgu yapıyordu. Devlet, temel tüketim malları üretiminden çekilirse, piyasa tekellerin eline geçecektir. Devlet, tarımda kullanılan temel girdilerin üretiminden çekilir ve bu alanda destekten vazgeçerse, köylülük çökecektir. Kamu istihdamı azalır, ücretli çalışanların hakları geriye gidecektir. Bunlar ve benzeri eleştiriler, hedefin sosyal devlet olduğunu, neo-liberal ve yeni-muhafazakar saldırının sosyal devleti çökertmeyi amaçladığını vurguluyordu.

Bu eleştiriler doğrudur; ancak yetersizdir. Ayrıca, vurgunun bu noktalara yapılması, geniş bir kamuoyu desteğinin sağlanması açısından da etkili olamamıştır.

İngiltere'de olsak, özelleştirmenin amacının yalnızca işçilere zarar, yağma-talan-peşkeş, sosyal devletin tasfiyesi olduğunu söyleyebilirdik.

Türkiye'de ise özelleştirmenin asıl amacı, Atatürk'ten ve Lozan'dan intikam almaktır; Türkiye Cumhuriyeti'ni parçalamaktır.

Atatürk 1925 yılında Reji'yi ülkeden çıkarmıştı. Elektrik-su-havagazı üretimini ellerinde bulunan şirketler, limanlar, demiryolları, madenler, fabrikalar millileştirilmiş ve devletleştirilmişti. Atatürk'ün kendi arazilerini bağışlamasıyla Devlet Üretim Çiftlikleri kurulmuştu. Atatürk'ün Birinci Sanayi Planı ile Etibank ve Sümerbank oluşturulmuştu. Bu işletmelerin tasfiyesi, Atatürk'e saldırıdır.

Türkiye, İstiklal Savaşı ile kazandığı siyasal bağımsızlığını ekonomik bağımsızlıkla pekiştirmeye çalışmıştı. Özelleştirmelerle, devletin ekonomiye müdahale araçları tek tek ortadan kaldırıldı. Sosyal devlet tahrip edildikçe, devletin ulusla ilişkileri zayıflatıldı.

Sendikacılık hareketi, özelleştirmeyi Atatürk'e ve Türkiye'ye bir saldırı olarak algılar ve sunarsa, bu mücadelede daha başarılı olacaktır. Tekgıda-İş Sendikası'nın TEKEL'in özelleştirilmesine karşı sürdürdüğü kampanyada bu noktayı vurgulamaya başlaması son derece önemli bir gelişmedir. Ekmek ve vatan mücadelesi bir bütündür. Vatanın savunulması amacından kopuk bir ekmek mücadelesi yenilmeye mahkumdur.